

Зцілюючу силу має джерело отця Миколая, що знаходиться на землі, яка належала колись йому. Кожного ранку отець Миколай йшов до джерела, щоб збагатити свою душу і тіло позитивною енергією цілющої води. Та коли будували плотину на річці Інгулець – джерело засипали великою товщею ґрунту. Але, не зважаючи ні на що, джерело пробилось в іншому місці поряд з дамбою. Далеко за селом існує ще одне джерело Святої Великомучениці Параскеви П'ятиницької. Сила цих джерел відома далеко за межами України. Вони несуть у собі неймовірну енергію і силу нашої землі, те, чого нам часто не вистачає сьогодні, у час космічної швидкості та інформаційних технологій [3].

Література

1. Іскривка. – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://kirovograd.info.com/mista-i-sela-kirovogradskoi-oblasti/petrivskiy-rajon/iskrivka-.html>. – Назва з екрану.
2. Николай Искровский – единственный канонизированный церковью святой с Кировоградщины. – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://kirovograd.rks.kr.ua/daily/kirovograd/2007/12/10/nikolay-iskrovskiy/>. – Назва з екрану.
3. <https://sites.google.com/site/petlib2008/%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%94%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE/%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D1%96%D1%81%D0%BA%D1%80%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9> (сайт Петрівської центральної районної бібліотеки)

Грицаєнко Л.М.,

*ст. викладач кафедри педагогіки та методик професійного навчання, керівник навчально-методичного відділу
Київського національного університету технологій та дизайну,
Україна, м. Київ*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І МІЖКУЛЬТУРНА ОСОБИСТІТЬ У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Розвиток комп'ютерних технологій та розширення всесвітньої мережі Інтернет, які є реаліями сучасної культури, спричинили зміни, перш за все, у комунікативному просторі постіндустріального глобалізованого суспільства. Міжкультурна комунікація як діалог культур, обмін між народами духовними надбаннями, цінностями, існувала з початку історії людства, проте в сучасному інформаційному суспільстві комунікаційні процеси активізувалися з розвитком інформаційної мережі Інтернет. Як констатує О. Яшенкова, в історії комунікації науковці «описують три інформаційно-

комунікаційні революції: 1) винахід писемності; 2) виготовлення друкарського верстата; 3) впровадження електронних мас-медіа». Четвертою революцією у комунікативному просторі є глобальна мережа Інтернет, яка відкрила «нову еру в розвитку людської комунікації» [1, с.59].

Комунікативний простір інформаційного суспільства характеризують глобалізаційні парадигми: інтернаціоналізація, лібералізація, універсалізація, вестернізація, які впливають на міжкультурну комунікацію як позитивно, формуючи інтелектуальне підґрунтя для взаєморозуміння і продуктивного діалогу культур, так наявні і негативні риси – це культурна асиміляція, культурна уніфікація або поглинання національної самобутньої культури глобальною. Отже, міжкультурна комунікація, враховуючи тенденції сучасності, проявляється через протиріччя: між глобальним і локальним, між інноваціями та традиціями; між національною ідентичністю та набуттям маргінального статусу індивідом, між індивідуальними та соціальними цінностями. Дослідниця глобалізаційних процесів Т. Чаркіна вважає, що подолати ці суперечності «можна, поєднавши загальносвітові прагнення до діалогу зі збереженням національної самобутності та ідентичності» [2, с.40].

Ключем до розв'язання цієї проблеми є інформаційно-комунікаційна революція, «яка дасть змогу технічно в глобальній інформаційній мережі, мережі спілкування, забезпечити комфортну можливість існувати всім уніфікованим культурам», саме міжкультурна комунікація, «культурний плюралізм веде до успадкування всіх культурних конвенцій і перетворення їх на універсальну «глобальну культуру» [2, с.38].

Таким чином вирішується проблема розвитку нового типу соціальних відносин, що проявляються у міжнаціональному спілкуванні, міжкультурній комунікації та будуються на засадах єдності загальнолюдських цінностей, гуманізму, толерантності. Глобалізація як соціокультурний феномен «визначає глибинні зміни в культурних стереотипах у зв'язку з новітніми науково-технічними, соціальними нововведеннями; перспективи міжкультурного діалогу» [2, с.37].

Інформаційно-комунікативний простір характеризується багатоманітністю, багатогранністю комунікативних процесів. О. Яшенкова, розглядаючи типологію комунікації за культурними чинниками, розрізняє як дві протилежності монокультурну комунікацію, яка «передбачає спілкування представників однієї національно-лінгвокультурної спільноти, які мають єдину когнітивну базу», та міжкультурну комунікацію як «спілкування представників різних національно-лінгвокультурних спільнот, носіїв різних ментально-лінгвальних комплексів» [1, с.54].

Вивчаючи міжкультурне спілкування як соціальне явище, В. Аксьонова зазначає, що міжкультурна комунікація «представляє собою систему комунікативних відносин, які закріплюються у вигляді системи символів і виступають найважливішою умовою суспільної діяльності людей та їх взаємодії,

представляють собою соціально зумовлений процес передачі і сприйняття інформації як на рівні міжособистісного, так і масового спілкування, по різних каналах і за допомогою різних засобів спілкування» [3, с.193].

У змістовному плані міжкультурну комунікацію розглядаємо як соціальний феномен, сутність якого полягає у конструктивній чи деструктивній взаємодії між представниками різних культур або між субкультурами в межах чітко визначеного просторово-часового континууму.

Міжкультурна комунікація як процес здійснюється суб'єктом, міжкультурною особистістю, яка належить до певної мовнокультурної спільноти. Особливої актуальності у наш час набуває формування міжкультурної особистості, здатної до ефективної комунікації, яка вміє вести міжкультурний діалог, здійснювати міжкультурну комунікацію. «Четверта інформаційно-комунікаційна хвиля», за словами О. Яшенкової, пов'язана із всесвітньою інтерактивною комунікацією, інтенсифікацією електронних комунікацій, віртуалізацією соціального простору Інтернету», який формує «новий психологічний образ мешканця планети ХХІ століття» [1, с.59].

Міжкультурна особистість інформаційного суспільства «проживає» у віртуальному комунікативному просторі, який характеризується інформативністю, відкритістю, децентралізованістю, мобільністю. О. Яшенкова зазначає, що «входженням у культурний діалог особистість формує себе як культурну систему, зорієнтовану на міжкультурну комунікацію» [1, с.249]. Інформаційна мережа Інтернет продукує «мережеву мову», «мережеве суспільство», «мережеве покоління», яке «незалежно від віку, мови, статі, культури легко знаходить мову зі своїми однодумцями чи ровесниками з інших країн» [4, с.9] з метою самовиразись, висловитись, пізнати новий світ культур, зрозуміти один одного.

Сучасне суспільство, світ розглядається міжкультурною особистістю через призму міжкультурної комунікації. За дослідженнями В. Аксьонової, міжкультурна комунікація породжує у міжкультурної особистості таку проблему, як «культурний шок, для подолання якого розкриваються напрями акультурації: 1) асиміляція (людина повністю приймає норми і цінності чужої культури); 2) сепарація (негація чужої культури при збереженні ідентифікації тільки зі своєю культурою); 3) маргіналізація (втрата ідентичності з власною культурою і відсутність ідентифікації із культурою більшості); 4) інтеграція (ідентифікація як із власною, так і новою культурою) [3, с.194].

Т. Чаркіна вказує на проблему культурної уніфікації, яка полягає в тому, що міжкультурна особистість, «виходячи» зі своєї культурної традиції, намагається потрапити в інше середовище, яке їй здається більш привабливим. «Однак вона зазвичай не потрапляє в культурний контекст, а опиняється в проміжному культурному конструкті, з його урізаними формами, мовою, дискурсом» [2, с.38].

Науковці-дослідники глобалізаційних процесів підкреслюють, що у так званого «мережевого покоління» може розвиватися цинізм та нігілізм, розчарування в авторитетах та у власній державі, нівелюватися патріотичні мотиви. За словами Г. Сагач: «Зникнення родоначальних архетипів може призвести до величезних духовно-моральних втрат суспільства..., творення деструктивного типу культури, коли суб'єкт виявляє недостатню здатність долати суперечності, труднощі, не має потенції для стабілізації ситуації» [5, с.231].

Враховуючи глобалізаційні та євроінтеграційні процеси, освіта має змінювати методологію соціально-гуманітарних наук. На думку Т. Чаркіної головною ідеєю повинно бути «формування почуття дотичності до світової та європейської спільнот», але при цьому потрібно знаходити баланс «між формуванням національної самосвідомості й космополітичним мисленням» [2, с.40].

У комунікативному просторі інформаційного суспільства для здійснення міжкультурної комунікації міжкультурною особистістю визначна роль відводиться формуванню загальнолюдських моральних якостей, гуманізації, гуманітарним знанням, духовним цінностям.

Як слушно зазначає Г. Сагач, у глобалізованому суспільстві виникає «потреба у людях особистісного типу, які вміють самостійно мислити, переконувати живим словом, спонукати до дії в ім'я торжества Істини, Добра, Краси, а також Віри, Надії, Любові» [6, с.5], тобто виникає потреба у формуванні міжкультурної особистості, орієнтованої на міжцивілізаційний, міжкультурний діалог із збереженням національної самобутності та ідентичності.

Література

1. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. для самостійної роботи студ. / О.В. Яшенкова. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 304 с.
2. Чаркіна Т.І. Глобалізація: соціально-культурний аспект / Т.І. Чаркіна // *Versus*. – 2016. – № 1(7) – С. 36-41.
3. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як фактор формування глобального інформаційно-комунікативного простору. / В.І. Аксьонова // *Гуманітарний вісник*. – 2013. – № 54. – С. 189-201.
4. Найдюнов О.Г. Світова інформаційна мережа, як нова форма культури. / О.Г. Найдюнов // *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наукових праць / за заг. ред. М.А. Журби – Частина 1. – Монреаль: ЦСП «НБК»; Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. – С. 8-10.*
5. Сагач Г.М. Вибрані твори: в 5 т. Ділова риторика. «Добротословіє». / Г.М. Сагач. – Т. 3. – Рівне: ПП ДМ, 2006. – 320 с.
6. Сагач Г.М. Вибрані твори: в 5 т. Риторика. «Златоуст». / Г.М. Сагач. – Т. 1. – Рівне: ПП ДМ, 2006. – 288 с.